

Workshop afasi skrift intervention

Ingrid Behrns
130308, Oslo

The Sahlgrenska Academy

Varför skrift?

- Tal: i samma rum vid samma tidpunkt
  - förtydliga, reda ut missförstånd, gester, intonation mm.
  - MEN snabbt!
- Skrift: ej i samma rum vid samma tidpunkt
  - svårare att reda ut missförstånd, ställer större krav på tydlighet och förmåga att sätta sig in i läsarens situation
  - MEN gott om tid, man kan i lugn och ro, utan tidspress, planera, skriva och skriva om

The Sahlgrenska Academy

Varför skrift?

- Skrivet språk är också:
  - visuellt
  - permanent

The Sahlgrenska Academy

Skriften som stöd

- Supported conversation for adults with aphasia (SCA) Aura Kagan
- Kagan, A. (1998). Supported conversation for adults with aphasia: Methods and resources for training conversation partners (Lead article in Clinical Forum). *Aphasiology*, 12(9), 816-830.

<http://www.aphasia.on.ca>

The Sahlgrenska Academy

Skriften som stöd

- Ha alltid papper och penna till hands
- Stöd för förståelsen
- Stöd för produktionen

The Sahlgrenska Academy

Datorbaserat skrivstöd

- Behrns, I., Hartelius, L., & Wengelin, Å. (2009). Aphasia and Computerised Writing Aid Supported Treatment. *Aphasiology*, vol 23, 10 (pp. 1276-1294).

The Sahlgrenska Academy

Datorbaserat skrivstöd

Varför datorbaserad träning?

- Datorer kan ha en motiverande effekt, genom att ganska enkla (low-tech) träningsuppgifter upplevs som mer avancerade (high-tech) (Mortley, Enderby & Petheram, 2001).
- Antalet träningsstillfällen ökar, patienten kan träna även när logopeden inte är tillgänglig (Mortley, Enderby & Petheram, 2001).
- Datorn är neutral.
- Kan kompensera motoriska svårigheter.

Datorbaserat skrivstöd

Studier har visat att datorbaserade skrivstöd har en positiv inverkan på skrivsvårigheter vid afasi:

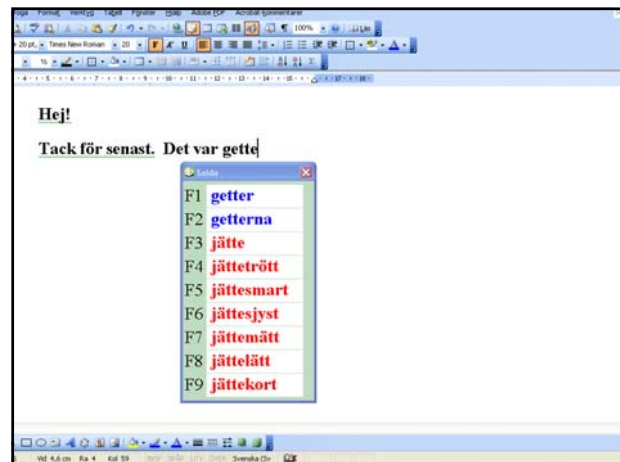
- Syntetiskt tal (King & Hux, 1995)
- Taligenkänning (Bruce, Edmundson Coleman, 2003)
- Ordprediktion (Mortley, Enderby & Petheram, 2001)

Datorbaserat skrivstöd

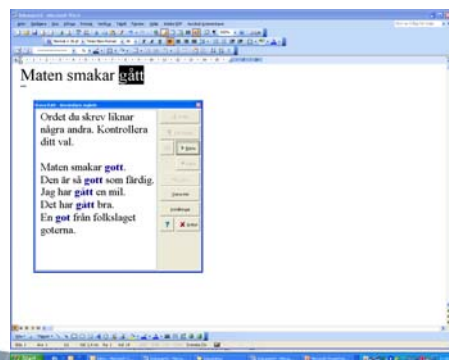
-datorbaserat skrivstöd, särskilt anpassade för personer med dyslexi

1. Saida®, ordprediktionsprogram
2. Stava Rätt®, rättstavningsprogram

Båda programmen programmerade med statistik som bygger på svensk fonotax samt vanliga felstavningar i svenskan. Programmen kan "gissa" vad skribenten avser.

Metod

Datorbaserat skrivstöd

- En förbättring av skrivförmågan, jämfört med baslinjen, även utan skrivstöd.
- Framförallt vad gällde förmågan att hitta och rätta fel.
- En förbättring av meningsbyggnad.
- MEN tar lång tid!

Datorbaserat skrivstöd

exempel:

Baslinje, 1:a tillfället, Carol:

min allra bära bad c

Sista träningstillfället (efter 9 veckor), med skrivstöd, Carol:

Jag mår bra. Jag hoppas ni gör det samma.

Det är lika bra att sätta på att träna hårt.

The Sahlgrenska Academy

Datorbaserat skrivstöd

Intervjuerna visade på viss förbättring av den funktionella skriften.

-Anders. Hjälpte till i Afasiföreningens kurser, började skriva ord på tavlan som hjälp för deltagarna. Tränar mycket på egen hand.

-Bo. Använder ordprediktionen tillsammans med e-post, kan nu svara på mail.

-Carol. Mer självständig när hon hemma löser korsord. Har börjat skriva inköpslistor.

The Sahlgrenska Academy

Datorbaserat skrivstöd

-Att lära sig att använda ett skrivstöd tar lång tid.

-Ett skrivstöd gör också att skrivarbetet tar längre tid. (Utan skrivstöd: lång tid, men också många fel; Med skrivstöd: ännu längre tid, men en bättre text.)

-Viktigt med individuella anpassningar och individuell träning.

The Sahlgrenska Academy

Datorbaserat skrivstöd

-Samtliga deltagare hade svårigheter med sublexikala processer.

-Skrivstödet kompenserade för detta, utnyttjade istället deltagarnas förmåga att använda lexikala processer (dvs helordsläsande)

The Sahlgrenska Academy

Skrivträningsgrupp

b. Utgå från en bok eller foton. Vad ser du på bilden. Enstaka ord eller korta meningar.

c. Svara på frågor. Vart åkte ni på semestern? Hur åkte ni dit? Hur länge var ni där?....

d. Arrangera ord till korrekta meningar och sedan skriva av. Subjekt + verb + objekt. Längre meningar, t ex från "8 sidor", LL-text.

The Sahlgrenska Academy

Skrivträningsgrupp

Läser tillsammans en kort text.

En gång per termin läser gruppen för varandra vad de skrivit.

Alltid datum, kan följa sin egen utveckling, tydligt.

The Sahlgrenska Academy

